

Instituce voleb v historii

POLn6000 4.10. 2022

Zkoumání historické podmíněnost i voleb

- Vznikalo v době po r. 1179 (2/3 rozhodovací většiny v církvi, stále problematické)
- Llull (aka „Doctor Illuminatus“) navrhuje proceduru párového srovnávání kandidátů a vítězství toho, kdo zvítězí v nejvíce párových srovnáváních
- Později zapomenuto, oživeno Condorcetem (2. pol.18 st.).
- Analogie: fotbalová liga

1. Většinové volební systémy pro první volby jsou přijímány jen tam, kde existuje málo politických stran.
2. Více (než dvou) stranická konfigurace existovala tam, kde by přijat poměrný systém (poměrný systém je její následek, ne naopak).
3. Volby následující těsně po zavedení poměrného systému potvrdily stávající konfiguraci (místo, aby ji navýšily).
4. V každém volebním systému stoupá s tím, jak se volby opakují, počet vstran a tlak na zavedení propořčnějších volebních pravidel.

Papežská volba

Volební právo

Papežská volba

- Do r.1173- spojována s jednomyslností (vyjevení boží vůle)
- Zpočátku vícestupňová vícekolová procedura s rozdílnými kolegii (členové církve, klerici, biskupové)
- Často zablokovaná volba, **schizmata**, spory se světskou mocí (odstraněno po **sporu o investituru 1077 konkordátem wormským 1122**, dále ale častý rozkol uvnitř církve)
- Procedury k zajištění jednomyslnosti: aklamace, compromissum, přezkum
- „Maior et sanior pars“ (kandidátů a elektorátu)
- 1173- Alexandr VII.- 2/3 většina (jde proti maior et sanior pars, jasně stanovuje podmínky volby).
- Řehoř X: „srovnání mezi kandidáty ať neprobíhá na základě srovnání původu či zásluh, leč čísel“

Dvoutřetinov
á papežská
volba

Jednoduché elektoráty

- Politicky **homogenní** společenství, malá teritoriálně (obyvatelé vesnic, starousedlíci v městských státech, provincie)
- Lidová shromáždění (Švýcarsko-louky), několik tisíc lidí
- Preferovanou volební procedurou jednomyslnost, případně výrazná většina kombinovaná se slibem lojality všech k vybranému řešení
- **Inkluzivní volební pravidla** (vícemandátové – byť většinové- obvody, časté opakování voleb, vícekolové procedury)
- Volby dlouho vnímány tak, že zrcadlí nejen **rozhodnutí** společnosti, ale i její **hodnoty/soudy**.
- Administrátor, resp. „funkcionář“ se vybíral často losem
- Anglie- všeobecné volby šerifů a městských úředníků (od cca 13. st.)
- Všeobecné volby i v italských státech (postupně omezování elektorátu)

Komplexnější elektoráty: příklad amerických kolonií

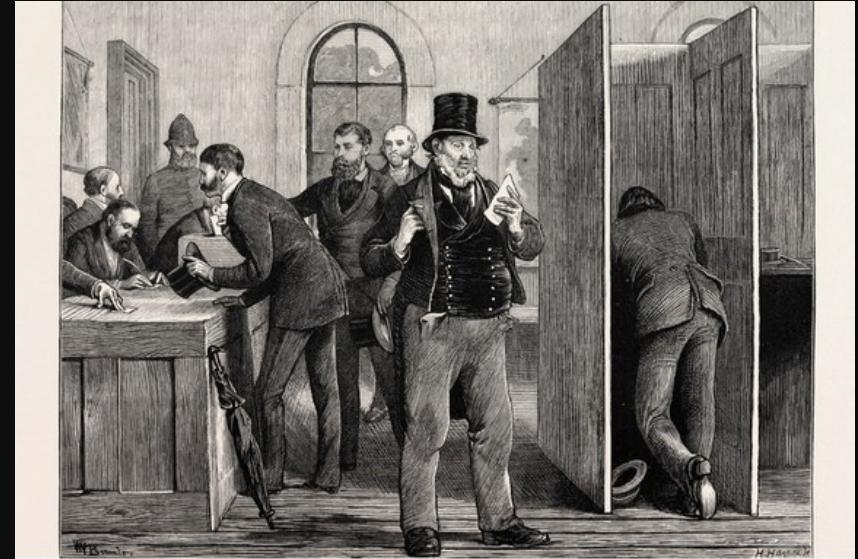
- Zpočátku snaha o zachování jednomyslnosti
- Řešením vyloučení části voličů z hlasování (v amerických koloniích např. vylučování Židé a Quakeři a „novousedlíci“).
- Věk velmi inkluzivní (21+, na Rhode Islandu dokonce 18+)
- Hlavní bariérou se začal stávat **majetek** (placení daní, v amerických koloniích držba půdy, hlasování se podobalo akciovým společnostem)
- Volební právo přesto mělo cca 70% dospělých mužů
- Volby spojeny se slavnostmi (alkohol, skill games, volební procedury jinak hodně podobné volbám v masových demokraciích).
- V iberoamerických koloniích mimořádně inkluzivní volební pravidla (do *Cortes* volili v Mexiku i Indiáni a „patriotičtí cizinci“).

- Ženy, děti, zločinci, mentálně postižení, cizinci, bezdomovci
- Jiná etnika (Židé, v koloniích často původní obyvatelé).
- Při prosazení liberálů v procesech národní revoluce zastánci starého režimu (majitelé půdy, katolíci, monarchisté)
- Rolníci (závislost na majitelích půdy)
- Při úvahách o udělení volebního práva těmto skupinám hrála důležitou roli **rozvaha o struktuře jejich preferencí**

Komplexní elektoráty

- Souvisí s rozširováním politické agendy. Více témat vede k větším problémům s dosahováním jednomyslnosti, stoupá specializace a dělba práce, schyluje se ke vzniku národních států.
- Rozširování volebního práva mělo z hlediska držitelů politické autority dva možné módy:
  - „**neškodné**“- rozširování na osoby, závislé na stávajících držitelích politické autority
  - „**riskantní**“- zapojování nových sociálních skupin (např. zemědělců), velikost riziku závisela na počtu nově „uschopněných“ volit, resp. na jejich podílu z celkového elektorátu.

Argumenty pro a proti rozšiřování volebního práva I.

- **Neškodné elektoráty** (např. ženy, děti, nevolníci)- zpočátku reprezentováni „virtuálně“, nepřevládal názor o tom, že by měli mít volební právo
- **Střední třída** (James Mill kolem 1820), v rozhodování reprezentuje „mediánového voliče“, jsou v ní zahrnuty zájmy všech ostatních (např. žen nebo níže postavených), ty není potřeba zahrnovat, protože výsledek se stejně nezmění. Argument využívání obráceně (např. sufražetkami).
- Druhá linie argumentace rozšiřování volebního práva žen- odlišnost sociálních preferencí(konzervatismus, ekonomičnost, odmítání plýtvání, zájem o osud lidí a vše živé), povede k drobným modifikacím sociálních voleb (k lepšímu).
- Postupně se argumenty o užitenosti a neškodnosti propojovaly s tím, jak se žena stávala více „veřejnou“.

Argumenty pro a proti rozšiřování volebního práva II.

- Hazardní elektoráty (např. řemeslníci)
- elektoráty s nejasnými sociálními preferencemi (argumenty pro zabránění volebního práva: manipulovatelnost, negramotnost, odlišná/špatná sociální preference)
- Úvahy o mobilizaci se odehrávaly v prostředí nedokonale strukturovaných stranických systémů
- protiargumenty (Bismarck): politická lojalita bude determinována ekonomickou lojalitou, tento argument zcela neodmítali ani socialisté a radikálové, proto rozšiřování volebního práva **nebylo** jejich klíčovým požadavkem a dokonce proti němu protestovali (tím bylo vzdělání, příklad Robert Owen v Británii).

Den Frauen, die als Arbeiterinnen, Mütter und Gemeindebürgerinnen ihre volle Pflicht erfüllen, die im Staat wie in der Gemeinde ihre Steuern entrichten müssen, hat Voreingenommenheit und reaktionäre Gesinnung das volle Staatsbürgersrecht bis jetzt verweigert.
Dieses natürliche Menschenrecht zu erkämpfen, muß der unerschütterliche, feste Wille jeder Frau, jeder Arbeiterin sein. Hier darf es kein Ruh'n kein Rasten geben. Kommt daher alle, ihr Frauen und Mädchen in die am

Sonntag den 8. März 1914 nachmittags 3 Uhr stattfindenden
öffentl. Frauen-Versammlungen

Rozšířování
volebního
 práva jako
 hrozba

Rozšiřování volebního práva- masové elektoráty: tři modely

Anglosaský (UK, USA, britské kolonie)

Nordický (Německo, Švédsko, Norsko, Finsko)

Latinský (Francie, Itálie, Španělsko)

Anglosaský

		% voličů z celkové populace
1832-1866	Muži 21+ daň	4%
1867-1884	Muži 21+, nižší daň	8-9%
1885-1917	Muži 21+ ještě nižší daň	15-19%
1918-1927	Muži, část žen	44-49%
1928-1970	Muži a ženy	65-70%
1971	Muži a ženy 18+	72-78%

- Velmi pozvolné navyšování volebního práva
- Kombinováno se „silnými“ volebními pravidly a již institucionalizovanou stranickou politikou
- Často ho využívali stávající stranictí aktéři „proti sobě“
- Příklad UK

Latinský

		% voličů z celkové populace
1791-1795	Muži 25+, hlavy rodin, daň	15
1801-1814	Muži 21+	20
1815-1847	Muži, daň	1
1848-1851	Dospělí muži	27
1871-1936	Muži 21+	20-29
1945-1972	Muži a ženy 21+	63-57
1973	Muži a ženy 18+	65

- Dramatické změny oběma směry (zvyšování i snižování), přetržky
- Silné volební systémy, málo institucionalizovaná stranická politika
- Nestabilita
- Příklad: Francie

1871-1917	Muži 25+	18-22%
1918-1933	Muži a ženy 20+	64-68%
1946-1971	Muži a ženy 20+	67
1972	Muži a ženy 18+	70

Nordický

- Dramatické změny směrem nahoru
- Příklad: Německo (zde bylo původním cílem omezit liberály)
- Kombinace se slabými volebními systémy, podpora multipartistického uspořádání